
Puolangan kulttuurikasvatussuunnitelma

sivistyslautakunnan hyväksymä 18.8.2022

Kulttuurikasvatussuunnitelma lyhyesti

Kulttuurikasvatussuunnitelma (KOPS) on suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan osana opetusta. Se pohjaa kunnan omaan kulttuuritarjontaan ja kulttuuriperintöön sekä lasten ja nuorten omaehtoiseen toimintaan.

Kulttuurikasvatus koskee kaikkea opetusta, ei vain taide- ja taitoaineita, ja nivoo yhteen eri oppiaineita. Kulttuurikasvatussuunnitelma perustuu paikallisen opetussuunnitelman toteuttamiseen ja tekee koulujen kulttuurikasvatustyöstä tavoitteellista.

Suunnitelma on koulujen sekä taide- ja kulttuurialan toimijoiden yhteinen työkalu. Se yhdistää paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet, kunnan oman kulttuuriperinnön sekä kunnan kulttuuritarjonnan systemaattiseksi kokonaisuudeksi. Samalla se takaa kaikille oppilaille samat osallistumisen mahdollisuudet.

Perusteet kulttuurikasvatussuunnitelman laatimiselle löytyvät esimerkiksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista (2016) sekä Lastenkulttuuripoliittisesta ohjelmaehdotuksesta (2014).

Kulttuurikasvatussuunnitelma takaa lapsille ja nuorille tasavertaiset mahdollisuudet kokea taidetta ja kulttuuria. Kulttuurikasvatussuunnitelman avulla taidetta ja kulttuuria voidaan tarjota ikäryhmälle sopivalla tavalla luonnollisena osana koulupäivää. Moniammatillisessa yhteistyössä tuotettu suunnitelma tukee oppilaiden kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Kulttuurikasvatussuunnitelman kautta voidaan edistää kulttuurikasvatuksen alueellista tasavertaisuutta sekä lisätä lastenkulttuurin merkitystä hyvinvoinnin edistäjänä. Kulttuurikasvatussuunnitelma hyödyttää oppilaita, opettajia, taide- ja kulttuurialan toimijoita sekä kuntaa.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatu kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus.

Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkikhenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta antamalla osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää luovuuttaan.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on osa kunnan kulttuuritoimintalain (166/2019) mukaista toimintaa. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Mitä hyötyä kulttuurikasvatussuunnitelmasta on oppilaille?

- ❖ Se takaa tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua ja tutustua taiteeseen ja kulttuuriin.
- ❖ Taidot ymmärtää, arvioida ja käyttää kulttuuria kehittyvät ja kyky lukea median ja ympäröivän maailman välittämiä viestejä vahvistuu.
- ❖ Se tukee kulttuuri-identiteetin ja kulttuurikompetenssin kehittymistä.
- ❖ Paikallisen lähikulttuurin ja kulttuuriperinnön lisäksi kulttuurikasvatus opettaa ymmärtämään myös kulttuurien moninaisuutta.
- ❖ Kulttuuri ja taide edistävät muiden aineiden oppimista tuomalla uusia tapoja ja menetelmiä.
- ❖ Se lisää kouluviihtyvyyttä, tarjoaa onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa luovuutta ja itsetuntoa.
- ❖ Se tarjoaa keinoja itseilmaisuun ja asioiden käsittelyyn.
- ❖ Suunnitelman avulla taidetta ja kulttuuria voidaan tarjota ikäryhmälle sopivalla tavalla ja luonnollisena osana koulupäivää.

Miten kulttuurikasvatussuunnitelma hyödyttää koulua?

- ❖ Taidevierailujen kautta voidaan vahvistaa, laajentaa tai täsmentää opetussuunnitelmassa määriteltyjen sisältöjen oppimista ja edistää tavoitteiden saavuttamista
- ❖ Se vakiinnuttaa kulttuuri- ja taidesisältöjä koulun arkeen.
- ❖ Suunnitelma tekee kulttuurikasvatuksesta koordinoitua ja ennakoitavaa.
- ❖ Se helpottaa opettajan työtä, koska sisältö ei riipu yksittäisen opettajan tai koulun kiinnostuksesta tai taloudellisista mahdollisuuksista.
- ❖ Se tarjoaa mahdollisuuksia monialaisten oppimiskokonaisuuksien rakentamiseen sekä laaja-alaisten osaamisalueiden ja ilmiölähtöisen oppimisen toteuttamiseen.
- ❖ Yhteistyö taide- ja kulttuuritoimijan kanssa tarjoaa opettajille mahdollisuuksia asiantuntijuuden jakamiseen ja uusiin opetusmenetelmiin tutustumiseen.
- ❖ Koulun ulkopuolelle sijoittuvat retket tarjoavat oppimisympäristöjä, joita ei voi mallintaa luokkahuoneessa.
- ❖ Yhteistyö koulun ulkopuolisten kulttuuritoimijoiden kanssa on yksi tärkeimmistä oppimista edistävästä tekijöistä kulttuurikasvatuksessa.
- ❖ Kulttuurisisällöt sopivat monipuolisesti eri oppiaineisiin.

Miten kulttuurikasvatussuunnitelma tukee kulttuuritoimijoita ja taiteilijoita?

- ❖ Auttaa lapsille ja nuorille suunnatun tarjonnan kehittämisessä ja koulujen tarpeiden huomioimisessa.
- ❖ Lisää kulttuuripalveluiden kävijämääriä ja laajentaa yleisöpohjaa.
- ❖ Kasvattaa tulevaisuuden kulttuuri- ja taideyleisöjä.
- ❖ Opettaa kulttuuripalvelujen käyttöä.
- ❖ Tarjoaa työskentelymahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä taiteen ja kulttuurin ammattilaisille.

Miten kulttuurikasvatussuunnitelma hyödyttää kuntaa?

- ❖ Kulttuuri on kunnalle tärkeä vetovoimatekijä.
- ❖ Kulttuurikasvatussuunnitelma mahdollistaa oman alueen kulttuuristen erityispiirteiden esiintuomisen, mikä tukee paikallisia alan toimijoita sekä juurruttaa asukkaita asuinympäristöönsä.
- ❖ Suunnitelmaa edistää kunnan kulttuurin TEAviisari-tulosten kehittymistä
- ❖ Tukee kuntaa toteuttamaan lakia yleisistä kulttuuripalveluista.

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus Puolangan perusopetuksessa ja lukiossa

Seuraavaksi on kirjoitettuna auki KOPSin perustaso, jonka mukaisessa toiminnassa eli työpajoissa ja käyntikohteissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan taiteenaloihin kattavasti.

Perusopetus

1. luokka

Kuvataide: Liittyy opetussuunnitelman arvoperusteeseen Kestävän elämän välttämättömyys

Tutustaan kuvataiteissa taidemaalari Niilo Hyttisen tuotantoon (tai joku muu paikallinen taiteilija). Lisäksi kuvataidepaja, jossa mietitään miten tehdä taidetta luonnonmukaisesti, mistä ei jää pysyviä jälkiä (esim. itsetehdyt maalit).

Toteutus: yksi työpaja

2. luokka

Sanataide: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Tekstien tuottaminen (S3)

Käynti kirjastossa, jossa tutustutaan Isa Aspiin ja runoihin. Lisäksi sanataidetyöpaja, jossa tehdään tarina ja/tai dialogi liittyen runoilija Aspin elämään.

Toteutus: yksi työpaja

3. luokka

Perinnekulttuurit: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Käynti kotiseutumuseossa/Askanmäellä paikallisen oppaan johdolla. Paikan päällä tarinatyöpaja. Lisäksi työpaja paimenperinteeseen liittyvästä musiikista, eli tutustutaan mm. sarviin, torviin ja paimenkulttuurin soittimiin niitä itse kokeilemalla.

Toteutus: yksi työpaja

4. luokka

Tanssi: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kolme tanssipajaa eri tyyllilajeista peräkkäisinä päivinä. Yksi pajoista yhdistetään Hepokönkään vesiputouksen, toinen karhu-teemaan (karhulle on Kainuussa paljon nimiä, joista tanssipaja lähtee liikkeelle) ja kolmas voi olla oppilaiden toivetanssityyli.

Toteutus: kolme työpaja

5. luokka

Draama: Liittyy opetussuunnitelman arvoperusteeseen Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely 2. luokan Isa Asp -tarinasta ja dialogista 5. luokka muokkaa pienen näytelmän draamakasvattajan vetämässä työpajassa.

Toteutus: yksi työpaja

6. luokka

Luovuuskasvatus/musiikki: Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Mistä musiikki muodostuu (S2)

Biisipaja pessimismistä. Tässä luodaan oppilaiden kanssa oma yhteinen kappale nollasta äänityskuntoon. Lähtökohtana biisille on suo -teema pessimismin lisäksi: miksi soita on kuivattu, mitä luonnossa tapahtuu, kun vesi palaa etc.

Toteutus: kaksi työpajaa

7. luokka

Elokuvakasvatus. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Monilukutaito (L4)

Toteutus koululla olevilla laitteilla. Teema otetaan jostain paraikaa esillä olevasta asiasta, voi liittyä koulutyöhön, politiikkaan tai muuhun ajankohtaiseen aiheeseen.

Toteutus: yksi työpaja

8. luokka

Taidetestaajat

9. luokka

Luova työ ammattina-kokonaisuus. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Taiteilijat ja taidekasvattajat kertovat työstään, jonka jälkeen oppilaat työpajaosuus taiteilijan johdolla.

Toteutus: Vierailu Mustarintaan yhdessä lukion 3. vuosikurssin kanssa

Lukio

Liittyvät monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Pienen oppilasmäärän vuoksi kaikki voisivat osallistua kokonaisuuksiin joka vuosi. Yksi kokonaisuus vuodessa toteutetaan.

1. vuosi

Videotaide. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Sosiaalisen median ilmiöt

Retki Paljakan luonnonpuiston Pirunkirkolle. Paikan päällä Ilves-kodalla työskentelyä videotaiteen keinoin.

Toteutus: yksi työpaja

2. vuosi

Ympäristötaide. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Biologi/ympäristökasvattaja Riitta Nykäsen johdattama kierros lähiympäristössä tai valitussa retkikohteessa. Mukana myös taiteilija Hanna Kaisa Vainio Mustarinda-seurasta, jonka johdolla työpajassa toteutetaan myös taiteellisen tekemisen osuus.

Toteutus: yksi työpaja

3. vuosi

Vierailu Mustarinda-talolla. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt Tutustuminen taiteilijaresidenssin toimintaan ja talon ominaispiirteisiin. Lisäksi paikan päällä työpaja vaihtuvasta aiheesta, mahdollisesti työskentelykielenä englanti.

Toteutus: yksi työpaja

Kulttuurikasvatussuunnitelma on laadittu seuraavien toimijoiden yhteistyönä:

Henna Leisiö, Uulun Liikkuva lastenkulttuurikeskus

Hanna Vainio, Kainuun lasten ja nuorten kulttuurikeskus Kulttura

Paula Vilmi, Kainuun lasten ja nuorten kulttuurikeskus Kulttura

Pirjo Hyttinen, kirjastonhoitaja, Puolangan kunta

Tuula Väisänen, Puolankajärven koulun ja Puolangan lukion rehtori

Puolankajärven koulun ja Puolangan lukion opettajakunta

Anna-Kaarina Uusitalo, sivistysjohtaja, Puolangan kunta

Hilkka Oikarinen, sivistyslautakunnan puheenjohtaja